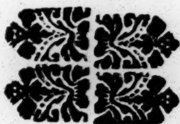
IOAN: DESPAUTERII NINIVITÆ
Artis Versificatoriæ *compendium.*

Accessit appendix de Accentibus. *Item de* Figuris Liber.

Prioribus editionibus longe emendatior.

EDINBURGI,
Excudebat GIDEON LITHGO,
Anno Dom. 1655.

De pedibus metricis.

PYrrhichius geminis brevibus fluit, & salit acer.

Spondæum longis liquet et constare duabus.

Syllaba longa brevi subjecta vocatur Iambus.

Quod si longa brevem præcedat, habeto Trochæum.

Dactylus ingreditur longa brevibusq; duabus.

At geminis fertur brevibus longaque Anapæstus.

Tres brevians Tribrachys rapido volat ocyor Euro.

Vult Proceleusinaticus brevibus constare quaternis.

Longa duæque breves & longa creant Choriambum.

ARS VERSIFICATORIA LIBER X.

Carminis, & metri, seu versus definitio.

QUid est carmen? Oratio strictiore pedum lege coercita, & ornatissimum dicendi genus. Unde dicitur carmen? A Canendo, quod sit aptum cantibus. Non, quod lenocinio vocis cantanda sint carmina, sed cum quadam gravitate pronuncianda. Nam autore Cæsare, Qui bene legit carmina bene cantat: qui verò benè cantat, male legit. Quomodo aliter dicitur carmen? Metrum, ex eo quod certa pedum mensura carmen metiri soleamus. Quomodo aliter? Versus, quod tam diu verti debeat, quoàd recte constituatur, vel quia uno versu finito, ad principium alterius vertamur.

De Pede.

Quid est pes? Syllabarum dispositio certo numero definita: Dicti autem sunt pedes, quia quemadmodum pedibus ambulamus, sic carmina quibusdam quasi pedibus incedere videntur: vel quia per eos veluti scalarum gradus carmina scandimus. Quid est scansio? Legitima metri per singulos pedes distinctio. Dic aliquot ex vulgatioribus carmina. *Hexametrum*. *Pentametrum*, *Sapphicum*, *Asclepiadæum*, *Phaleucium*. Habesne super his regulas? Habeo. Ostende,

De Hexametro Versu.

Hexametrum senis carmen pedibus fit: & aptè
Dactylus est quintus: sextam sibi vult regionem
Spondæus: reliquisque locis sit uterlibet horum.

Dic sensum. Carmen Hexametrum sex pedibus constat: quorum quatuor primi sunt Dactyli vel Spondæi: quintus tantum Dactylus, sextus vero Spondæus. Quid est Dactylus? Est pes constans tribus syllabis, quarum prima est longa, & duæ ulti-

mæ breves: *ut scribite carmina*. Quid est Spondæus? Est pes constans duabus syllabis longis: ut *Dantes, scribunt*. Affer exemplum carminis Hexametri?

Arma virumque cano, Troiæ qui primus ab oris.

Scande: *Arma vi* Dactylus, *rumque ca* Dactylus *no Tro* Spondæus, *jæ qui* Spondæus, *primus ab* Dactylus *oris* Spondæus. Scande, i, distingue pedes; metire carmen, &c. Cur dicitur Hexametrum? Quia sex pedum ictibus ipsum metimur: ab hex, id est sex, & metrum, id est mensura. Quid in id annotari præcipit Despauterius? Hæc sequenti regula contenta.

Pedes nothi sive illegitimi in Hexametro.

Hæc te legitime docui, nam sæpe Poetæ
Ista minus servant: Tu quanta licentia cautus
Est permissa vide, ne quando turpiter erres:
Namque rei gravitas quinta in regione locavit
Spondæum: velut, *magnum Jovis incrementum*.
Datq; pedes alios Maro: tu puer elige legem.

Explica? Heroici versus pedes legitimi, i, ex carminis lege debiti, sunt dactylus & spondæus: admittuntur tamen nothi, i, illegitimi, per poeticam licentiam, quam cavebis, quia raro occurrit, nec nisi in magnis operibus eorum Poetarum, qui extra omnem invidiæ aleam positi sunt. Poetæ itaque in quinta regione sæpe spondæum locant, ubi rei gravitas & majestas significatur, aut mœror & languor, tamen id raro est faciendum.

Virg. *Chara deum soboles magnum Jovis incrementum.*

Idem. *Tuve ille Æneas quem Dardanio Anchisæ.*

Et iterum de Sinone maximam tristitiam, languoremque simulante, *Constitit atque oculis Phrygia agmina circumspexit.* Hi versus spondaici dicuntur. Quandoq; sexto loco est Dactylus: sed vix, nisi hypermeter locum habeat, & una syllaba redundet.

Virg. *At tuba terribilem sonitum procul excitat horrida.*

Ob eam rem tales versus dactylici appellantur. Reperiuntur & alii peregrini pedes in diversis locis hexametri. qui sunt, Anapæstus, proceleusmaticus, nisi cæsuræ licentiam esse velis.

Tu

Tu licentiam cauebis, nisi tantus fueris quanti hi apud quos ea licentia reperitur, & tum ita cautè, & ita parcè licentia uteris ut veteres. Qui sunt hi pedes quorum modo meministi? Jambus est pes constans duabus syllabis, priore brevi, altera longa: ut Doces. Anapæstus pes constans tribus syllabis: quarum duæ primæ sunt breves, & ultima longa Virg.

Fluviorum Rex Eridanus camposque per omnes.

Proceleusmaticus, pes qui constat quatuor syllabis brevibus: ut Ariete: & vertitur in dactylum per synæresin, quasi vocalis fiat consonans. *Hærent parietibus scalæ postesque sub ipsos.*

Est autem synæresis, duarum syllabarum in unam propter versum contractio. Subjice reliqua.

Vltima versus anceps.

Ultima cujusq; est communis syllaba versus.
Ne credas esse in sexta regione trochæum.

Ultima syllaba cujuscunque versus est anceps: id est, communis pro arbitrio componentis.

Penthemimeris cum aliis cæsuris.

Per penthemimerin brevis est producta licēter

Penthemimeris, est ubi post duos pedes manet syllaba partem orationis finiens: veluti, *omnia vincit amor*—— hic post duos pedes, *omnia vincit a*, manet syllaba *mor*, finiens hanc orationis partem *amor*, cujusmodi syllaba invenitur licenter produci ratione cæsuræ, cum naturaliter sit brevis, ne dicatur tertio loco esse Jambus quem non recepit heroicum. Cæsura vel sectio est syllaba residua in fine dictionis post pedem absolutum, quæ si brevis sit, licentia extenditur. Quatuor species habet. Triemimerim ubi post unum pedem manet syllaba dictionem finiens. Virg. *Pectoribus inhians spirantia consulit exta.*

Pentemimerim ubi post duos pedes syllaba manet. Virg.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Hepthemimerim, ubi post tres pedes. Virg.

Dona dehinc auro gravia, sectoque elephanto.

Ennemimerim, ubi post quatuor pedes, Virg. ecl. 6.

Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

Pentametrum carmen

Pentametrū vult quinq; pedes: pes tertius esto

Semper spōdæus: quartus quintusq; anapæstus:
In reliquis spondæus, erit vel dactylus, ut vis.

Pentameter versus constat quinque pedibus, quorum tertius semper spondæus est; quartus & quintus anapæstus; reliqui spondæi aut dactyli, vel hi mixti: ut vis. Semper autem adsit Pentemimeris, sive cæsura. Exemplū, *Omnibus invideas, livide nemo tibi.* Metire; *omnibus*, dactyl. *invide*, dactyl *as li*, spond. *vide ne*, anapæst. *mo tibi* anapæst. alii scandendo post duos primos pedes faciunt cæsuram, deinde duos dactylos sumunt cum altera cæsura: sic,

Arte leves currus, arte regendus amor.

Arte le dactyl. *ves cur* spon. *rus* cæsura, *arte re* dactil, *gendus a* dactyl. *mor* cæsura. Unde dicitur Pentameter? *A* pente, i. quinque, & metron, mensura: quia quinq; habet mensuras seu pedes. Pentameter versus cum hexametro junctus facit carmen Elegiacum, miseriis, aliis etiam rebus scribendis aptum, quale est Ausonii.

Fortunam reverenter habe, quicunque repente,
Dives ab exili progrediere loco.

Et debet cum eo sensum concludere, aut suspendere, ita ut in sequentibus duobus penitus absolvatur.

Asclepiadæum carmen.

Vult Asclepiadis versus spondæon habere
Principio: binos hinc rite capit Choriambos:
Pyrrhichius sequitur, quo non velocior alter.

Asclepiadæus versus constat spondæo, duobus Choriambis, & Pyrrhichio: ut Horat. Od. i.

Mecænas atavis edite regibus Distingue pedes: *Mecæ*, spondæus; *nas atavis*, choriambus; *edite re* choriambus; *gibus* Pyrrhichius. Quis pes choriambus? Qui constat quatuor syllabis, quarum prima est longa, secunda brevis, tertia brevis quarta longa: ut *Nobilitas*. Quis Pyrrhichius? Qui ex duabus brevibus conficitur: ut *Deus* Unde dicitur versus Asclepiadæus ab Asclepiade inventore. Dicitur & Choriambicum.

Sapphicum carmen.

Quinque pedes Sapphus carmen capit: esse trohceæus

Vult primus, quartuſq; & quintus: tertius autē
Dactylus: ipſe locum ſumes ſpondæe ſecundū.
Hoc carmē poſt treis verſus ſibi jungit Adonis
Metrū: quod ſic fit, ſpondæum dactylus anteit.

Carmen Sapphicum conſtat trochæo, ſpondeo, dactylo, duobus trochæis: veluti. *Ut queant laxis reſonare fibris.*

Metire *Vt que* trochæus, *ant la* ſpond. *xis reſo.* dactyl. *nare* trochæus: *fibris* trochæus. Catullus ſæpe duos trochæos primos ponit, quem imitatur Buchananus, Pſal. 90.

Mox humi comis jacet arefactis.

Huic carmini poſt tres verſus ſubditur Adonium, ſive Adonicum, ſic dictum ab Adone inventore, dactylo & ſpondæo conſtans: ut apud Severinum Boëtium. *Nubibus atris, condita nullum, &c.* Nomen habet a Sappho puella, primum hoc genere apud Græcos uſa. Quid eſt trochæus? Pes qui ex longa & brevi conſtruitur. Ut Solve.

Phaleucium carmen.

Quum facies carmen quod compoſuiſſe Phaleucus
Dicitur, in prima ſpondæus erit regione:
Dactylus inde datur, triplicem cui junge trochęum.

Phaleucium conſtat ſpondæo, dactylo, & tribus trochæis: ut apud Catullum *Paſſer deliciæ meæ puellæ* Scande.
Paſſer ſpond. *delici* dactyl. *æ me* troch. *æ pu* troch. *ellæ*, troch. Nomen accepit a Phaleuco inuentore, & dicitur alias hendecaſyllabum, quod ſine Synalœpha & Eclipſi undecim eſt ſyllabarum. Catullus in prima regione uſus eſt promiſcue Iambo & Trochæo. Quæ ſunt figuræ ſcanſioni potiſſimum deſervientes? *Synalœpha, Eclipſis, Synæreſis, Diæreſis.* Profer de his regulas.

Eclipſis & Synalœpha.

M necat Eclipſis, ſeu vocalem Synalœpha:
Dictio dum ſequitur, quæ à vocali incipiatur.

Eclipſis, eſt (m) literæ cum ſua vocali detractio abſumptio,
vel

vel interemptio, quoties dictio aliqua in (m) literam desinit, & dictio sequens a vocali inchoatur: ut in hoc versu.

Virtutem primam esse puta compescere linguam.

Scande, *Virtu* spond, *tem pri* spond, *meßе pu*, dactyl, (*m* & *a* absumpta) *ta cum* spond. *pescere* dactyl. *linguam* spond.

Virg. ——— *Multum ille & terris jactatus & alto.*

Scanditur sic, *Multil, let ter, ris ia, ctatus &, alto.*

Synalœpha, est vocalis detractio, quoties dictio in eam desinit, & sequens a vocali exordium sumit: ut,

Sera nimis vita est crastina vive hodie. Scande.

Sera ni, mis vi, test cra, stina vi, v'hodie. Quod si versus finiatur in (m) vel in vocalem, & sequens a vocali incipiatur, nulla erit eclipsis aut synalœpha, præterquam in paucis versibus, qui dicuntur hypermetri, ubi in versu finito manet syllaba, in (m) vel in vocalem desinens, quæ à principio alterius versus absumitur: ut, Virg. *Sternitur infelix alieno vulnere, cœlumque*

Adspicit, & dulceis, &c.

Idem. *Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem*

Et foliis undam ———

Vocalis non absumpta sed correpta tantum.

Non perimens longam raro breviare Poëta
Consuevit: veluti *sunt insulæ ore canendæ.*

Vocalis ante vocalem non semper absumitur, sed aliquando longa solum corripitur, quod notandum magis quam imitandum.

Virg. *Et longum formose vale* vale *inquit Iola.*

Credimus, an qui *amant ipsi sibi somnia fingunt?*

Nunc magno nobis sunt insulæ *ore canenda.*

Vocales ante vocalem immutata.

Id mirare magis, vocalem nil variatam
Interdum cernes: velut *Ionio immenso.*

Aliquando vocalis manet invariata: sed id quoque magis notandum quam imitandum. Ovid.

Iactari quos cernis in Ionio *immenso.*

Versus est spondaïcus. Virg.

Et succus pecori, *& lac subducitur agnis.*

O & HEV.

Heu

Heu, *ô* non perimes: at *ô* interdum breviabis.

O & Heu, ante vocales integræ manent. Ovid.

O utinam tunc cum Lacedæmona claſse petebat. Virg.

Te Corydon O Alexi, trahit ſua quemque voluptas.

Ubi O etiam corripitur: Ovid:

Heu ubi pacta fides? ubi quæ jurare ſolebas? &c.

In his ergo Synalœpha nihil juris habet.

Vocalis ante vocalem in eadem dictione abſumpta.

Vocalem perimunt plerumq; in nomine eodẽ.
Sic Maro docte refers, *Alvearia vimine texta.*

Synalœpha fit nonnunquam in eadem dictione. Virg.
Seu lento fuerint alvearia *vimine texta.* Scande alvaria
Propert. Eoſdem *habuit ſecum quibus eſt elata capillos.*
Scande, *oſ dabu, it ſe,* &c. Hæc contractio fit plerumque in poſſeſſivis in (reus) finitis, Ovid. 12. Metamorph.

Barba erat incipiens, barbæ color aureus, aureaque
Ex humeris medios ——— Propert.
Ferreique *Eumenidum thalami* ——— Sic contrahuntur
Apud Poetas ablativi *eadem & eodem.* Virg: in Bucol.
Uno eodemque igni ——— Propert.
Hâc eadem *rurſus Lygdame curre via.*

Synæreſis nulli vitanda.

Omnibus iſta licent, *huic, cui, dii, diis*, quoque *dehinc, dein,*
Proin, deeſt, ſemianimus, prout, deorſum, prahendere, ſeorſum:
Sic *ii*, ſic *iiſdem*. Quædam diviſa leguntur.

Synæreſis eſt duarum vocalium naturaliter diverſarum, in unam contractio: ut Theſi pro Theſei Phæton pro Phaëton: Auris pro aureis: *Atria dependent lychni laquearibus aureis:*

In ſequentibus ſolet eſſe licentia in carmine, *huic, cui, dii, diis, dehinc, dein, proin, deeſt, ſemianimus, ſemiuſtus, ſemihomo, prout, deorſum, ſeorſum, præhendo, ii, iiſdem:* ut

Huic *coniunx Sichæus erat*-- Cui *pendere ſua patereris*, &c---

Quædam divisa leguntur) Nam *huic* dissyllabum est Sidonio,
Assurrexit huic *coxit quod torridus Auster.* Albinus,
Ille cui *ternis Capitolia celsa triumphis.*

DIÆRESIS.

Scandere si bene vis, tu nosce Diæresin apte,
Ex una per quam duplex fit syllaba semper.
Sic *sylüæ* vates lyricus trissyllabon effert.

Diæresis est unius syllabæ in duas divisio: ut *syluæ* dissyllabum est, sed vates lyricus Horatius per tres syllabas sylüæ dixit: ideo notitia hujus figuræ ad scansionem necessaria est. In verbis Volvo & Solvo frequens est diæresis apud Poëtas. Catul. de passere.

Quod zonam solüit *diu ligatam* Ovid.
Debuerant fusos evolüisse suos.

Diæresis, id est divisio, Diaireo, id est divido.

I vocalis ubi putatur esse consonans.

Nominibus Græcis non consonat i, sed Hebræis:
Quapropter dices *Iacobus*, *Iambus*, *Iaspis*:
Profer *Iulus*, *Iapys*, *Ioannes & Iason*:
Suavèque ab indoctis laniatum nomen *Jesus*.

I litera nunquam in Græcis, sed sæpe in Hebræis est consonans: unde Jacobus quatuor syllabarum est, Iambus, Iaspis, Iulus, Iapys, Iason, &c. trium. Iesus autem trissyllabum est.

Quot sunt Regulæ generales quantitatis syllabariæ? Duodecim. Cedo quæ?
Prima de Positione.

Dum postponuntur vocali consona bina,
Aut duplex, longa est positu. Quod si duo subsint
Finali, rarò positu producitur illa.

Vocalis naturaliter brevis, quam duæ consonantes continuo sequuntur, ita ut una consonantium in eadem dictione ipsi vo-

cali adhæreat, aut vocalis quam in eadem dictione sequitur duplex x, & z: vel j consonans in medio dictionis non compositæ, inter duas vocales posita: ut, Maia, producitur ea vocalis positione, sive positu consonantium vel duplicis. Excipe in nominibus biiugi, triiugi, multiiuges, &c. Cur dixisti vocalis? Quia omnis syllaba, gratia vocalis quanta dicitur. Cur dixisti, ita ut una consonantium, &c. Quia non oportet semper utramque in eadem syllaba locari, sed una potest esse in fine unius dictionis, & altera statim in principio alterius dictionis sequentis: verbi gratia (*a*) in *at* corripitur, eadem si consonans in principio sequentis dictionis ponatur, producitur. Virg

At Regina gravi, &c.

Exempla regulæ sunt, Tempus, annus, lustrum, dixerunt, azymus, aio, &c. Consonans bis posita pro duabus habetur: ut, prima in annus, &c. Declara illud, Quod si duo subsint finali raro, &c. Hoc est, Oportere ex iis consonantibus alteram semper esse junctam cum vocali. Nam siqua dictio terminatur in vocalem brevem, & huic subjicio in versu dictionem, in cujus initio sunt duæ consonantes, fallor si puto illam vocalem finalem brevem posse produci positione, quanquam hoc factum aliquando reperiatur: ut apud Iuvenal.

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Occul spon. *ta spoli* dact. hic *ta* longa est positione consonantium sp. sed quod tam rarum est, non est trahendum in exemplum.

Regula secunda de liquescentia.

Cum muta liquidā scribens in syllaba eadē,
Ancipitem ponas vocalem, quæ brevis esset;
Hanc tamen in prosa semper breviare jubemus,
Sunt *l*, *r*, liquidæ: queis raro jungimus *n*, *m*.

Quando vocalem natura brevem sequuntur muta & liquida, eandem cum sequente vocali constituentes syllabam, ita tamen ut præcedens vocalis in eadem dictione ponatur, ipsa est anceps in versu, in prosa vero semper correpta. Mutæ sunt b, c, d, f, g, k, p, q, t: Liquidæ l & r & aliquando n, m. Ovid.

Et primo similis volucri, mox vera volucris.

Virg.

Virg. *Albanique patres*, &c. Ovid. *Tempus* Atla *veniet:* Sic ibidem: *id metuens solidis pomaria clauserat* Atlas, &c.

De *n* & *m* rariora sunt exempla: ut, Aritnmos, id est numerus: & cycnus, quæ corripiuntur. Horat.

Donatura cycni si libeat sonum.

Versus est Asclepiadæus. Cur dixisti in regula vocalem natura brevem? Quia quæ sine positione producitur, nulla liquescentia potest corripi: ut prima in Matrimonium.

Cur dixisti, eandem cum sequente, &c. Quia alioqui liquescentia locum non haberet: ut abnuo, obruo, &c.

Regula tertia de Diphthongis

Diphthongũ produc in Græcis atq; Latinis.
In Græcis semper: verum subeunte Latina
Vocali, brevio: veluti *præit*, atque *præustus*.

Omnis dipthongus naturaliter producitur tam in Græcis quã in Latinis: ut Mulæ, cœna, audio, euge. In Græcis quidem etiam subeunte vocali: ut Æneas, OEagrus. In Latinis vero tum corripitur sæpius, ut præesse, præhendo, & omnia à præ composita, sequente vocali. Virg.

Stipitibus duris agitur sudibusque præustis. Ovid.
Raptaturque comis per vim nova nupta prehensis.

Quid est diphthongus? Duarum vocalium vim suam retinentium in eadem syllaba complexio. Unde dicitur? a dis, id est bis, & phthongus, sonus, quasi duarum vocalium sonus.

Quot sunt Diphthongi? Sex æ. œ, au, eu, ei, yi: ut Sæpe, fœnum, aula, Euterpe, treis, Harpyia.

Regula quinta de vocali ante vocalem.

Vocalis brevis ante aliam manet usque Latinis.

Vocalis ante vocalem in Latinis dictionibus corripitur: ut Marius, Maria, Lucius, Lucia. *Quinque exceptiones.*

Ni capit r fio produc: & nomina quintæ
E servant longum, si præsit i: ceu *speciei*.
Anceps jus erit patrio. dic semper *alius*:
Alterius brevio tantum: commune fit *ohe*.
Caius & *Caj* produc: conformia iunge.

Exceptiones ſunt quinque. *prima*, Fio producitur, ubi abeſt *r*. ut fiebam, fiam: ubi vero adeſt r corripitur ut fieri, fierem. *Secunda*, Nomina quintæ declinationis producunt e ante i in genitivis dativiſque ſi præcedat *i* ſicut ſpeciei: ſecus corripiunt: ut fidei, rei *Tertia*. Pronomina ſecundæ declinationis, & nomina habentia ſecundam declinationem pronominum variant *i* ante *us*: ut unius illius, quæ in proſa tantum producuntur. Alius in genitivo tantum producitur: Alterius ſolum corripitur. *Quarta*, Ohe interjectio exclamantis, & ſatiati variatur. *Quinta*, Pompei, Cai, Vultei, ſimileſque, vocativi producuntur, & ubicunque i conſonans in vocalem vertitur, ut fit in Caius triſſyllabo. Diana primam habet communem.

De vocali ante vocalem in Græcis.

Hic Græci variant, nec certa lege tenentur.

Græcorum quædam producunt vocalem ante vocalem: ut Aer Iatria. Quædam corripiunt: ut Sophia, de quibus non poteſt dari certa regula.

Regula quinta de derivativis.

Derivata patris ſervabit dictio normam,
Conſona ſi patris maneat: docet iſtud *aratrum*.
Multa tamen tolles poſt declarata, vel ante.

Syllaba tanta eſt in derivativo, quanta fuit in ea primitivi parte, unde immediate derivabatur, ſi conſonans primitivi maneat in derivativo: ut Legi, præteritum priorem producit: ergo etiam legeram, legerim, legiſſem, legero, legiſſe, quia à legi formantur. Lego autem priorem corripit, ergo etiam legebam, legam legerem, &c. Item ſupinum aratum producitur: ideo etiam quod ab illo fit aratrum non poſitu tantum, ſed natura ipſa. Cæterum multa contra primitivorum regulas aut producuntur aut corripiuntur, quorum nonnulla jam dicta ſunt, plura declarabuntur.

Regula ſexta de compoſitione

Simplicis obſervat menſuram compoſitivum,
Quamvis diphthongus, vel vocalis varietur.
Hanc legem ſpernunt *dicus* a *dico*, *innubus* atq;
Pronubus, *ambitus*, *nihilum* cum *ſemiſopitus*,
Pejerat a *juro* cum *dejerat*, *agnitus*, & *cog.*
Connubium varies: ab *itum comitia* dicas.

Compositum sequitur simplicis regulam, & contra; etiam diphthongo aut vocali mutata: ubique tamen sunt regulæ observandæ positionum & vocalium ante vocales: ut ludo, colludo: lædo, illido,: amicus, inimicus: tabeo, contabeo: taceo, reticeo: facio, reficio. Sic per hanc regulam præpositiones in compositione quantitatem priorem servant. ut abeo, adamo, subeo, evoco deduco amoveo, &c.

Hanc legem, &c. Ab hac regula demuntur a dico nomina in dicus: ut Causidicus, maledicus, &c. A nubo, pronuba, innuba. Connubium variatur. Ambitus, ta, tum, participium ab ambio, ambis, producitur. Ambitus, nomen semper corripitur. Nihilum a ni, id est, non, & hilū res nullius pretii, utpote fabæ nigrū quod producitur: nihilum autem corripitur. Pers:

De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.

Sopio primam producit, & semisopitus eandem corripit: Cætera satis patent: præter comitium, quod a simul itando dictum volunt, & producit primam etiam, nempe com: licet eadem in coeo brevietur: nam coeo erat comeo, i. simul eo: sed fecit euphonia coëo. Præterea comitium antepenultimam producit, hoc est illud i ante t, cum idem sit breve in coitum, & in simplici itum.

SE & DI.

Se produc & *di*: præter *dirimo* atque *disertus*.

Se & *di* præpositiones Latinæ inseparabiles producuntur: ut Segrego, diduco, &c. Corripiuntur tamen Dirimo; disertus.

RE:

Est *re* breve: at *refert* a *res* producere debes,
***Rejicit* & *reicit*: Nam quæ *jacio* tibi format,**
I prius interdum tollunt, ut corripiantur.
Addit vel demit metri gravitate Poeta.

Re præpositio inseparabilis corripitur: ut Redeo, reditus pro annuo proventu, renuo. *At refert*, &c. Refert a res compositum producitur: alioqui corripitur. Rejicio a re & jacio producitur positu; quia in eo verbo i consonans est: ubi autem corripitur, j consonans abjicitur, quod etiam contingit in aliis compositis a jacio: ut adiicio, vel adicio: abiicio abicio: subiicio vel subicio &c. Ea abjectio in prosa barbarismum facit: in carmine in his

com-

compoſitis à jacio omnibus licet. Póetæ profecto plerunque metri gratia aliquid addunt aut demunt, id in proſa eſſet barbariſmus, præterquam forte in paucis iam olim in proſa admiſſis.

PRO.

Eſt *pro* breve in Græcis : *pro* longum rite Latinis.

Pro, Græca præpoſito pro *ante*, ſemper corripitur: ut prolepſis, prologus, Propheta, &c. *Pro* Latina præpoſitio producitur: ut prodo, proficio &c.

PRO correptum.

Corripias *pronepos. profugat profugit, proficiſcor*
Et *procio* peto ſignificans: cui junge *procello*,
Atque *profana, profeſſa, profunda, profeſta, profari.*
Sunt contra patrẽ correpta *profecto, proteruus*,
Propino vario, *procuro*, junge *profundo*.
Sic bene docte locas *propello, propago*, Lucreti.

Dictiones textui inſertæ corripiunt pro, inter quas propino procurro, profundo, propello, propago propagas verbum variant: Propello quidem & propago apud Lucretium potiſſimum.

I & O in compoſitis.

Pars ſi componens fini prior *i* vel *o* donat,
Sit breve: *cunctipotens* & *Timotheus* manifeſtant.
Quod ſi nõ ſemper manet *i*, producito ſemper.

Habet hæc regula partes duas, quarum prior eſt, Dictiones compoſitæ, ſive Latinæ ſive Græcæ, terminantes in *i*, primam partem compoſitionis breviant *i*: ut Bifidus, trifidus, ſeſquipes, ſemivir, vitiſator, &c. Poſterior. Dictiones Græcæ terminantes in *o* primam partem compoſitionis, breviant illud *o*: ut Dorothea, Samothracia, Timotheus. *Quod ſi non*, &c. Hoc ſi ex declinatione tantum proveniret, produceretur: ut Tantidem, tanticunque. Sic ſi partes compoſitionis dividantur & legantur ſeorſim: ut magni pendo.

Exceptio.

A *quotus* atque *dies* recte variato: at *ibidem*
Et *tibicen* erit longum, cui jungis *ubique*.
Protrahit Ausonius *matricidam* gravitate.
Lagopus, *geolophus*, atque *Theophila* produc,
Cum *Leucopetra*: *Geometra* jungitur apte.
Quod *medius* facit atq; *dies*, producito semper.

A quotus & dies fit quotidie. Et hinc quotidianus, & variari potest utrumque. At ibidem, tibicen ubique producunt *i*, scilicet secundo loco positum. Ausonius metri gratia producit matricida in Monostichis Cæsarum.

Matricida Nero proprii vim pertulit ensis.

Lagopus avis leporino villo pedes habens: Geolophus, i. terræ tumulus: Theophilus Theophila propria: Leucopetra, loci nomen & interpretatur alba petra: Geometra, notæ significationis producuntur. Meridies, quasi medius dies, producitur semper.

Regula septima de præteritis dissallabis.

Præteritiva tenent primam dissyllaba longam.
Tolle *bibit*, *scidit*, & *fidit*, ac *tulit*, ortaq; *do*, *sto*.

Præterita dissyllaba producunt priorem: ut Veni, feci, vidi. &c. Tolluntur sex, bibi, scidi, fidi, tuli, dedi, steti, quæ breviant.

Regula octava de geminatis præteritis.

Corripiunt binas geminantia: ceu *ceciderunt*.
Tolle *ceciderunt* a *cædo*: a *pedo pepedi*.

Præterita geminantia principium, primam & secundam syllabam corripiunt, nisi positio impediat: ut Tetigi, peperi, pepuli, tutudi. In cecidi vero a cædo, & pepedi, prima tantum corripitur: ideo excipiuntur,

Regula nona de Supino dissyllabo.

Cuncta supina tenent primã dissyllaba longam:
Præter nata *sero*, *cieo*, *lino*, *sto*, *sino*, *sisto*,
Do, *ruo*, cum *queo*, *eo*, *reor*, At *staturus* atum dat.

Supina dissyllaba producunt priorem syllabam : ut visum, lusum, &c. *Præter nata sero*, &c. Eximuntur satum à sero, citum à cieo, litum à lino, statum à sto & sisto, situm à sino, datum à do, rutum à ruo, quitum à queo, itum ab eo, ratum à reor. Staturus contra primitivi naturam primam producit.

Regula decima.

Præ tum vocalem de vi, reliquis dabo longam.

Omne Supinum non dictum, mutans vi syllabam in tum, producit vocalem ante tum: ut expeditum, petitum, &c.

Regula undecima de verborum crementis.

A in crementis verborum.

A crescens produc, nisi cremento *dare* primo.

Crementum verbi est ubi exceditur secunda persona singularis numeri, præsentis temporis, indicativi modi, activæ vocis: quæ si defuerit, qualis foret ostenditur: ut Amamus Crescit, quia excedit hanc personam amas, Oscularis crescit quia si secunda persona activæ vocis foret, ipsa esset osculas. Vocalis in primo cremento est, quæ erat secundæ personæ ultima: reliquæ in secundo cremento esse dicuntur. A igitur in omni cremento producitur, ut Amamus, legebamus: Excipitur in primo cremento do, das, dare. cum suis primæ conjungationis compositis: ut Venundabam, pessundabam, &c.

E in crementis.

Ni subit *r*, produc *e* semper: cum subit *r*, do
Cum socio ternæ breve præsens: protrahe *reris*
Sẽper *e* corripitur præ *ram*, *rim*, *ro*: *beris* adde:
In reliquis produc: quãvis *steterũt* Maro dicat.

E in utroque cremento producitur : ut Amemus, amaremus docemus, legebam : nisi postponatur *r* : nam tunc corripitur omne præsens tertiæ conjugationis : ut Legor, legeris, legere, legeremus, legerem. *Cum socio,)* Id est, Præterito imperfecto subjunctivi modi. Re ante re vel ris producitur: ut Legereris: E ante ram, rim, ro semper corripitur: ut Legeram, legerim, legero. Sic amaveram. Beris vel bere corripitur : ut amaberis, amabere. Cætera producuntur : ut Steterunt, legerunt, qualia

Virgilius, & plures licenter corripuere, nos non imitabimur.

I & V in Crementis Verborum.

I produc primo cremento, dummodo quartæ
Est verbum: debet semper producier *ivi.*
Corripe præteritis *imus* undique: *venimus* edit.
In subjunctivo *rimus*, *ritisque* licenter
Invenies: dices *nolito*, *velimus*, & itis,
Et *simus sitis* produc. Erit *u* breve, non o.

I in primo cremento verbi quartæ conjugationis semper producitur: ut audimus, auditis, audire, audirem, &c. Ibam ibo &c. Item præteritum in ivi producit ubique i ante vi: ut Petivi, petiveram. Imus in omni præterito, corripitur: ut Venimus, audivimus. Nisi in subjunctivi præterito, in quo rimus & ritis licenter producuntur. Crementum per i in verbis Sum, Nolo & Volo, cum compositis producitur: ut Sitis, velitis, possimus, &c. O in cremento producitur ut Amatore: U vero corripitur: ut Volumus. Cætera nota sunt.

Regula duodecima de nominum crementis.

A longum, Eque scies, simul O, sic profer *earum.*
Musarum, *rerum*, *dominorum*, sicque *dierum.*
V brevis Ique manet, *Verubus*, *gravibusque* notabunt.

Crementum nominis, pronominis & participii est excessus obliqui in syllaba vel syllabis, supra nominativum ejusdem numeri: ut Puer pueri: qui quorum. In cremento autem plurali a, e, o, producuntur: ut Harum, rerum, horum, I & u corripiuntur: ut artibus artubus. Prima declinatio in singulari non crescit nisi pro æ dicatur ai. de quo satis dictum est. Nec quarta nisi in dativo ubi est vocalis ante vocalem, ut dictum est. Ergo à secunda auspicabimur.

Crementum secundæ declinationis.

Quæ sequitur primam, tantum producit *Iberi.*

In secunda declinatione unica producit penultimam genit. Iber, Iberi, & ejus compositum. Celtiber, Celtiberi.

Tertia Crementum A & O

Dic *atis*. *onis* ab o fer: *inis* breve: protrahis *enis*.
On si vertis in o, mensus sit, qui fuit ante.

A corripitur, ut poëma poëmatis. Ab o producuntur onis & enis: ut Cato catonis. Anio Anienis. Inis ab o corripitur: ut Virginis, &c. Si Græca in on amittant n, servant in obliquis quantitatem quam habuerunt: ut Agamemnon, Agamemnonis: Briton, Britonis. Sic Brito Britonis, Saxo Saxonis, Macedo Macedonis, &c. quæ corripiuntur.

C.

Dices *halecis*, nec spernes *Melchisedecis*.

Halec halecis: Melchisedec Melchisedecis, producunt penultimam genitivi.

D.

*David*is à *David* dices, *Bogudis Bogud* optat.

Duo in d corripiunt. Davidis, Bogudis. Buchan. Psal. 132.
Davidis esto memor. ———

L

Masculeum dat *alis*: neutrum formatur in *alis*.
Elis cum *Solis* produc: reliquis breviatis.

Al alis masculini generis corripit penultimam: ut Sal salis, Hannibal, balis. Neutra producuntur: ut Capital, talis, &c. Sic Michaelis, Danielis, &c. Et Sol solis. Reliqua corripiuntur.

N:

On nimis incertum est. *En inis* dat: cætera produc.

En inis corripitur: ut Nominis, Cætera producuntur: ut Pæanis, Sirenis, Delphinis, &c. De on nequeo dare certam regulam, nam multa producuntur: ut Babylon Babylonis, Cytheron Cytheronis, &c. Multa corripiuntur: ut Canon canonis; Dæmon dæmonis; Memnon Memnonis.

R

Aris produco neutris. *Nectar, jubar* aufer.
Protrahe *Nar naris, furis, veris, Ricimeris,*
Byzer, Ser, & Iber: in ter Græcum, *æthere*
dempto.
Oris ab or produc: cum neutris corripe Græca:
Arboris & memoris brevies, indictaque cuncta.

Aris ab ar neutri generis producitur: ut Laquearis, &c. Tolluntur nectaris jubaris, & quædam propria, Hamilcar, Hamilcaris, &c. *protrahe nar*, &c. Producuntur quæ sequuntur in litera: Nar Naris fluvii nomen. Fur furis, Ver veris, Ricimer Ricimeris viri proprium: Byzer Byzeris populus: Ser Seris, populus à Sera urbe, apud quam sunt lanigeræ arbores, unde serica vestimenta conficiuntur, Iber Iberis Hispanus.

Inter Græcum, &c. Græca in ter producunt penultimam genitivi: ut Crater crateris; Character characteris. Excipitur Æther ætheris. *Oris ab or produc, &c.* Produc oris ab or: ut amoris &c. Sed corripe neutra, ut Marmoris, &c. Et Græca: ut Castoris, Hectoris, cum memoris, arboris & cum omnibus non dictis: ut mulieris, gutturis, martyris, &c.

AS

Atis ab as produc. Ab *anas anatis* breviato.
Cætera corripies, nisi *vasis*, dico *vadis vas*.

As atis porrigit: ut Pietas pietatis, &c. Demuntur Anas anatis, avis, &c. Et mas maris, Vas vadis: & Græca mittentia genitivum in adis: ut Pallas Palladis, &c.

ES.

Es breviat, nisi cum *locuples, mercesque, quiesque,*
Sic *hæres*: Græcum jungo quod præbuit etis.

Es breviat penultimam genitivi: Miles militis; Interpres interpretis, Ceres Cereris, &c. Producuntur vero Locuples locupletis: Merces mercedis; Quies quietis, Hæres hæredis: & Græca quæ habent in genitivo etis: ut Magnes magnetis Tapes tapetis, Lebes lebetis, &c.

IS.

Is breviat. Tollo *glis gliris*, quodque dat itis:
Et *Psophis, Crenis*, *Nesis*: Græcum quod in n fit.

In is corripiunt penultimam genitivi: ut Lapidis, Isidis, cineris, &c. Sed porrigunt Glis gliris: Et quæ habent itis. ut Dis ditis: sic Samnis, Quiris, Lis, & Psophis, idis, urbs: Crenis Crenidis, Nymphæ nomen. Nesis, Nesidis, Insula adiacens Campaniæ. Adde Græca in is, quæ per n etiam finiuntur: ut Salamis Salaminis, Trachys Trachynis.

O S.

Protrahit os. tria corripiunt, *bos*, *compos*, & *impos*.

Os in obliquis penultimam producit: ut Rhinoceros, rotis, Custos custodis, flos floris Tros Trois: Heros herois. Tria Bos bovis, Compos compotis, impos impotis corripiunt.

V S.

Vs breviat. Tollas præ *dis*, *ris*, *tis*, quod habebit
V: præter *pecudis*, *ligurisque*, *intercutis* addo.
At *melius melioris* habet. conformia junge.

Us Penultimam genitivi corripit: ut Corporis, Velleris, Tripodis, Oedipodis, &c. Producunt quæ habent utis, udis. aut uris: ut Virtutis, subscudis, juris: sic incudis. Corripiuntur pecudis, Liguris à Ligus, & intercus intercutis. Comparativa producuntur: ut Melioris, &c.

B S. P S, M S.

Consona cũ præit *s*, patrii penultima curta est.
Hinc *Cyclops*, *seps*, *gryps*, *conops*, *cercops* removeto
Plebsque Europs, *hydrops*, fuge *Cyclopis* atque *Dolopis*.

Nomen in s præcedente cõsonante: ut *bs*, *ms*, *ps*, penultimã genitivi corripit; Lælaps Lælapis, nomen canis. Producuntur Seps sepis serpens, Gryps, gryphis animal; Conops conopis i. culex, Europs Europis, proprium regis, Hydrops hydropis aqua intercus, Cercops Cercopis, populus ab Jove in simias conversus.

 Ovid,

Ovid. *Quippe deûm genitor fraudem, & perjuria quondam Cercopum exosus.*

Adde plebs plebis, id est vulgus.

Fuge Cyclopis, &c.) Cyclops tantum producitur contra Sulpitium, Dolopis vero corripitur, Cyclops, gigas, unoculus.

X

Præ gis vocalem brevio. Producito *lex, rex,*
Ex icis abbreviat *vibex* nisi. Cætera produc:
Præter *abax, Smilax, Atrax* cũ *dropace, Candax*
Fax & *athax, Pharnaxque, panaxque, storaxque colaxque,*
Pix, & *onyx, illix, histrix*, cum *mastige, varix,*
Coxendix, & Eryx, fornixque, calixque, cilixque
Dic *filicem, salicem, laricem, natricemque, nivemque,*
Cappadocem, celocem, cum *præcoce.* Jungitur istis
Dux, trux, nux, crux, atque *Volux.* Variabo *Syphacem,*
Et *Bebrycem*, raro nomen producimus istud.

Vocalis ante g corripitur: ut Remex remigis, Grex gregis Phryx phrygis, &c. Sed producuntur Lex legis. Rex regis. Corripe item icis ab ex: ut Vertex verticis, &c. Unum producitur, vibicis. Cætera producuntur in obliquis: ut Myrmex myrmecis: Halex halecis, &c. Quæ sequuntur in textu breviantur: ut Abax abacis, mensa numeratorum. Smilax smilacis species hederæ, Atrax atracis fluvius, Dropax dropacis, unguenti genus. Candax insula, vulgo Candia: Fax facis, Athax Athacis, fluvius. Pharnax viri proprium, panax panacis herba. Storax storacis, genus aromatis: Colax Colacis, parasiti nomen: Pix picis, Onyx onychis, unguis & lapillus pretiosus, Illix illicis, id est fraudulentus. Histrix histricis, erinaceus,

us. Maſtix, maſtichis, reſina lentiſci arboris. Maſtix maſtigis vel maſtigos, flagellum: hinc maſtigia, id eſt verbero verberonis. Varix varicis, plus æquo intumeſcens vena. Coxendix, coxendicis, coxa, Eryx Ericis urbis montiſque nomen: Fornix fornicis, arcus lapideus: Calix notum: Cilix Cilicis, populus. Filix herba. Salix, Larix laricis arbor. Natrix natricis, ſerpens. Nix nivis. Cappadox Cappadocis, quiſpiam in Cappadocia natus Præcox præcocis, præmaturus. Dux, trux, cis, crudelis, Nux; crux, volux. Syphax, proprium viri, variatur: & Bebryx, populus raro producitur.

De primis, regulæ generales.

A ſolum trahit l, quodque, et diſſyllaba *mannas*,
E diſſyllaba d, ſimul l, tardant: ſed et n s,
T que vel v conſo. Cætera corripiunt.
I tardant d, vel l, n, & s, ſeu conſonitans v,
M vel r, in diſſyl. Cætera corripiunt.
O, *bogomoſo* diſſyllaba d, modo tardant,
U, rapiunt, b, l, p, polyſyllaba t, neque ſolum *u*.

A in prima corripitur ante omnes conſonantes ſimplices: præterquam ante l, & diſſyllaba mannas, id eſt, ante m n s. E corripitur ante omnes conſonantes ſimplices in primis, præter diſſyllaba d & l, & præterquam ante n s r & v conſonantem I quoque corripitur præterquam ante d l n s & v conſonantem & præter diſſyllaba in m & r. O corripitur niſi ante b g m s, & diſſyllaba ante d. U vero producitur niſi ante b l p: & polyſyllaba in t, et ante v, cum alia litera: ut pluvia, nam ſi ſola ſit producitur, ut uva.

De mediis.

A tardat g vel v, mediis: ſed cætera curtant,
E, c, d, tardant, l, m, n, t, vel u mihi ſola,
I niſi ſit ſuper v vel q, poſcit breviari.

O medio tardant s, t, ſed cætera curtant.
U curtant b vel f, l, p, ſeu conſonitans v.
Dum ſubſunt mediis: cætera longa dabis.
Excipienda ſuæ ponuntur in ordine normæ:
Nunc ſatis eſt primam ſignificaſſe viam.

A in mediis producitur ante g & v conſonantem, ante cæteras corripitur. E producitur in mediis ante c d l m n t & v conſonantem, ante cæteras corripitur. I corripitur in mediis ante omnes, præterquam ante q & v. O producitur in mediis ante s & r, ante cæteras corripitur. U corripitur ante b f l p. & v conſonantem, ante cæteras producitur. Exceptiones quærendæ ſunt in codice *Deſpauteriano* majore, ubi omnia fuſiſſime explicantur Hic enim ſatis eſt velut quoquomodo viam indicaſſe.

De ultimis. A terminale.

A declinatum brevia. Sed protrahe ſextum,
Et quintum, cujus rectus producitur, & *Mna*.
Producunt noſtri quædam muliebria Græca
In recto, ut *Tegea*: ſine teſte nihil volo tale.
Non declinatum produc. *ita* cum *quia* demptis,
Et *puta* non verbo. *ginta* melius loco longum.
Poſtea, & *ultra* leges cum *contra*, curta licenter.
Eia breve eſt Flacco:

Ultima ſyllaba noſcitur poſitu: ut poſt, aſt, eſt, amant. Diphthongo: ut Heu, muſæ. Regula: ut A declinatum corripitur: ut Muſa, Anna, nominativi & vocativi caſus. Loquimur de declinatis per caſus, non per tempora. *ſed protrahe* &c. ab hac regula tolluntur ablativi, quia producuntur: ut Muſâ, meâ lectâ, & vocativi à nominativis productis: veluti, Æneа, Anchiſa,

Atla. Mna monosyllabum cujuscunqe casus producitur.

Producunt. A in nominativo Græco fœminini generis à nostris corripitur. licet illi producant, veluti Scylla, Medea, Lerna, &c, Quosdam tamen nominativos nostri produxerunt ad imitationem Græcorum, sic tamen ut aliqua cæsurarum locum habeat, ideo nihil tale producemus sine authoritate, idque faciemus rarissime: quia poterunt in è terminari: ut Tegea vel Tegee, &c.

Non declinatum, &c. A in omnibus per casum non diclinatis producitur: ut clama, frustra, præterea, supra, &c. Corripiuntur autem *ita quia & puta* adverbium. Numeralia in ginta rectius producuntur: ut Triginta, quadraginta. Produc quoque præterea interea, postea, contra, ultra quæ interim corripiuntur; Eia Valerius Flaccus corripit. Halleluja Sidonius.

E in ultimis.

E brevia. Primæ produc, & nomina quintæ
Cum natis: addes pluralia cuncta. Secundæ
Junge *doce* & socias. monosyllaba longa repono,
Inclinativas præter : *male* cum *bene* demptis.
Omnia produces adverbia, siqua secunda
Præstiterit, summique gradus adverbia quævis.
Sunt *ferme* atque *fere* producta quibus dabis *ohe.*

E corripitur: ut, Docere, Ganymede, Hercule, Achille, & similes Vocativi, & Ablativi tertiæ.

Primæ produc. &c. E in prima & quinta declinatione in quocunque casu reperitur, producitur: ut parasceue, Anchise, vocativi & ablativi, specie, Die, re. hinc, hodie, pridie, postridie, quotidie, quare: sic Fame, quia aliquando quintæ fuit. produc quoque pluralia in e: ut Cete. Tempe.

Secundæ

Secunda &c, producitur omnis ſecunda perſona vocis activæ ſingularis numeri, præſentis temporis, ſecundæ coniugationis, imperativi modi: ut Doce, Mone. Monoſyllaba producuntur: ut Me, te, ſe, de. Hinc demuntur coniunctiones Encliticæ, que ve, ne. & in compoſitis: Quiſque, nonne &c. Producuntur adverbia in e ab adiectivis ſecundæ declinationis, ſive comparantur ſive non: ut piè, egregiè æquè, doctè &c. Corripiuntur tamen bene & male, atque mage pro magis. Adverbia ſuperlativi gradus undecunque fiunt producuntur: ut Maximè, minime, &c. Produc etiam fere, ferme, & Ohe.

I finalis.

I longum pono. vocitantem contraho ternæ:
Sæpeque Græcorum ternum, *Minoidi* teſtis.
Sed *niſi*, ſive *quaſi*, *mihi*, *ibi*, *ſibi*, *ubi*, variabis
Et *tibi:* junge *cui*, tantum breve *moly* locatur.

I producitur, Corripitur vero cunctus tertiæ vocativus: ut Alexi, Amarylli, Phylli, &c. Dativus quoque tertiæ Græcus corripi invenitur: ut Palladi, Minoidi, &c. Papin. 1. Achil.

Palladi littorea celebrabat Scyros honorum:

Sed *niſi*, &c. Variabis in litera poſita, inter quæ niſi & quaſi rectius corripiuntur. Cui ſæpius eſt monoſyllabum. Moly tantum breve, herbæ nomen.

O in fine.

O commune datur. produc monoſyllaba, jungens
Cum terno ſextum, atque adverbia nomine nata.
At variabo *cito*, cum *ſedulo*, *mutuo*, *crebro*
Seroque: Sit curtum *modo* ſolum: ſed breviari
Ergo pro cauſa non vult. produco *quaterno*
In caſu nomen, ſit cujus in us genitivus.
O patrii produc, variaque gerundia verba.

O variatur: ut Cato, Leo, Apollo, &c, Producuntur tantum monoſyllaba

monosyllaba: ut sto, do, flo, &c. Producuntur tantum dativi & ablativi: ut Domino, meo, amato, &c. Producuntur tantum & adverbia ex nominibus ducta: ut tanto, quanto, falso, primo, &c. Variantur autem Cito, sedulo, mutuo, crebro, sero, modo adverbium pro solum corripitur. Ergo pro causa producitur. Produc Græcum in o faciens genitivum in us: in nominativo, dativo, accusativo, & ablativo ? ut Dido, Clotho, Argo, Clio, Sappho, &c. Genitivus in o producitur tantum: ut Apollos Apollo, Androgeos Androgeo, &c. Variaque gerundia verba: ut Virg.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Tibul

Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem.

V & B.

V semper produc: B contrahe: Barbara deme.

V produc: ut JESU. B corripitur: ut ab, ob Demuntur Barbara in B, quia producuntur: ut Iob, Aminadab, Iacob, &c.

C. in ultimis.

C produc: præter *nec, donec.* Sed variabis
Hic bene pronomen: *fac* verbum jungimus isti.

C producitur: ut Sic. corripiuntur nec, donec. Hic adverbium producitur: Pronomen variatur, ut Fac verbum.

D. & T.

D breve ponatur, ceu *t*, nisi syncopa fiat.

D corripitur: ut Apud, Bogud; Sic finita in t, ut caput, amat, docet: nisi aliquando per Syncopen producantur: ut Fumât pro fumavit: obit pro obivit,

L

L breve sit cum *sol*, *sal*, *nil*, tolluntur Hebræa:

L corripitur: ut Hannibal, Hiempsal, mel, fel. Producuntur Sol, nil & Sal. Hebræa quoque producuntur, ut Michael, Raphael, &c.

N

N produc. Demas *an*, *in*, & prolem, *tamen* atq;

Forsitan

Forsitan& *forsan, viden'*, huic cõformia junges.
Quod dat inis curtum est, velut *on*, quod tertia nescit.
Corripitur quartus quando brevis ultima recti est.

N producitur: ut Hymen, Titan, Delphin. Et omnia nomina tertiæ in on, ut Agamemnon. Tolluntur a regula an, in, cum prole, dein, exin, subin, proin, tamen, attamen, forsitan, viden, & quæcunque per Apocopen n habent: ut men' pro mene, ten'-tene, egon' egone &c. *Quod dat*, Corripe n habens inis in genitivo: ut pecten, crimen. &c. Corripitur quoque in on nomen secundæ declinationis quod Latini in um vertere solent: ut Ilion Pelion, &c. Corripitur similiter Accusativus, cujus nominativi ultima corripitur: ut Medean, Maian. Accusativi a nominativis productis producuntur tantum: ut Ænean, Anchisen.

R

R brevies. Produc cujus dat patrius eris:
Addito *Iber, aër, æther*. Sit *Celtiber* anceps,
Vir, cor, non longum melius. Producito tantum
Cur, far, lar, nar, par, fur. vix prolem breviabo.

R corripitur ut Mulier, pater, mater, &c. Producuntur nomina in er, habentia eris penultima longa in genitivo: ut Crater, Character, clyster, ver &c. Iber; aër, æther adduntur, Celtiber variatur, ut vir.

De grege nunc tibi vir, & de grege, taurus habendus.

Et cor quod tamen melius corripitur, Producuntur tantum Cur, far, lar. &c. Et par cum compositis impar, &c. quæ non omnino recte breviantur quandoq;.

A S.

As produc. sed *adis* quæ dant patrio breviantur
Et ternæ quartus: vates novus Elias inquit.

As producitur: ut Foras. Corripiuntur tamen omnia nomina tertiæ, quorum genitivus in adis vel ados desinit ut Arcas.

Ovid. *Quatuor autumnos Pleias orta facit.*

Corripe

Corripe quoque accusativum pluralem tertiæ in as: ut Rhetoras, &c. Baptista Mantuanus corripuit Elias.

ES.

Ponitur *es* longum. Pluralia corripe Græca
Quę crescunt, velut *es* de *sum*: *penes inquies* adde
Cum neutris: & si patrio est penultima curta
Ternæ. Tolle *Ceres*, *aries*, *paries*, *abies*, *pes*.

Es producitur: ut Anchises, Dares. Corripiuntur autem omnia Græca pluralis numeri tertiæ declinationis, crescentia in singulari, veluti Dæmones, Vascones, Britones, pæanes, delphines, crateres, castores, gigantes, pyxides, & quam plurima alia. Es à sum corripitur, ab edo producitur, & penes præpositio, & inquies nomen. Corripiuntur nomina neutri generis: ut Hippomanes, Cacoëthes. Iuven. *Scribendi cacoëthes & ægro in corde senescit.*

Corripiuntur nomina tertiæ in es penultimam genitivi corripientia: utpote quæ itis etis, aut idis penultima brevi obtinent: ut Miles, teres, deses, &c. Producuntur, solum Ceres aries, &c. Pes apud poetas anceps est Auson, in Gryph.

Qui bipes & quadrupes mox & tripes omnia solus.

IS:

Is brevio. verum plurales protraho casus:
Isque quod in patrio mutatur in *itis & inis*,
Aut *entis*. *Tethys* vario, *glis*, *vis* quoq; nomen
Cum verbo longũ est: veluti persona secunda
Protrahit *is*, quoties *itis* plurale reponit.

Is corripitur: ut inquis, quis; &c. Producito dativos & ablativos plurales in is: ut Queis plurale. dominis, &c. Item treis omneis &c. Produc etiam nomina in is, quæ penultima longa faciunt genitivum crescentem in itis vel inis: ut Lis, Dis, Samnis, Salamis: Aut in entis: ut Simois, Pyrois, &c. Tethys variatur. Produc ad hæc glis, vis, sive nomen, sive verbum cum suis: ut Sis pro sivis, quamvis, utervis, &c. Producuntur etiam secundæ personæ singulares, quando plurales habent itis penult. longa; ut velis, nescis. Futurum in subjunctivo anceps est.

Horat.

Horat *Dixeris egregie notum si callida verbum.*
Ovid. *Da mihi te placidum dederis in carmina vires.*

O S.

Os produc. patrius brevis est, & *compos*, & *impos*:
Osque ossis præbens. rectos breviato secundæ.
Os recti produc, quoties tibi patrius *o* dat.

Os producitur: ut Flos, nepos, &c. Corripitur quicunque genitivus in os: ut Pallados, Tydeos, &c. Et compos & impos, & os ossis breviantur. Os oris producitur: Omne nomen in os secundæ declinationis: ut Samos, synodos, &c. corripitur.

Producuntur & nomina quæ per quartam declinationem Atticam faciunt genitivum in o: ut Athos, Androgeos, &c.

U S.

Us correpta datur. Monosyllaba cum genitivis
Ternæ vel quartæ produc, numerique secundi
In quarta primum, quartum, quintumque: & in *uris*
Dumve *utis* patrius, vel in *udis* & *untis*, *odis*-ve est,
Aut quintus fit in u: longus tũ rectus habetur:
Ergo produces venerabile nomen J E S U S.

Us corripitur: ut Tempus, pecus, &c. Producuntur vero monosyllaba, ut pus, thus, rus, &c. Et genitivi tertiæ: ut Clius, Didus, &c. Et genitivi quartæ, & in plurali ejusdem declinationis nominativi, accusativi, & vocativi: ut Visus, manus, &c. Et in uris, &c. Producitur us in nominativo singulari ubi genitivus terminatur in uris & utis, vel udis: ut Tellus, virtus, palus. Horat. Palus in arte poetica corripit.

Regis opus sterilisque diu palus aptaque remis.

Simile est ubi genitivus desinit in untis: ut Cerasus cerasuntis, opus opuntis &c.

Græca

Græca quoque à pus producuntur: ut Sciopus, Melampus, &c. Produc quoque ubi Vocativus in u desinit: Panthus, quia Vocativus est Panthu. Sic quia per ou dipthongum, scribitur doctissimi produci testantur adorandum Domini & Dei nonomen JESUS.

De decem vitiis in carmine vitandis.

Barbara nulla inerit vox aut incongrua metro:
Nulla redundabit, nulla integritate carebit.
Nil transponetur, nil confundet male sensum;
Nec rapies longā, nec produces breviandam,
Nec post vocalem, nec post *m* versu in eodem,
Partibus à variis vocalis rite sequetur,
Syllaba ni pereat præcedens: ut modo dixi.
Nec succussantes, nec pones molle crepantes.
Nec paucis numeris tibi multa licere putabis.
Nec tibi propones, nisi summos quosque imitandos.

Monemur vulgata decem vitia in carminibus contexendis vitare. Primo, ne barbarum vel incongruum quicquam admisceamus. Secundò, ne quid redundans aut deficiens sit: ut qui, quoque aut alias particulas propter metrum duntaxat ingerunt. Qui pedum nimis, aut non satis ponunt: qui sensum non explent aut frustra repetunt. Tertiò, ne quid male transponatur. Quartò, ne sensus confundatur. Quintò, syllabarum quantitas non violabitur. Sextò, nec post vocalem, nec post m ponetur in eodem versu dictio incœpta à vocali, nisi fiat Eclipsis aut Synalœpha. Septimò, non ponemus succussantes literas, syllabas aut pedes: ut

O Tite tute Tati tibi tanta Tyranne tulisti.

Octavò, ne quid sit affectatè nimis, turgidè aut molliter sonans. Nonò, vitabitur in parvo poëmate magna licentia. Et Decimò, cavebimus ne non probati authoris carmina imitemur.

FINIS.

DE ACCENTIBUS EX PROSODIA

Georgii Buchanani.

ACcidunt & ſyllabis toni tres; acutus, qui eas attollit: ut Dóminus. Gravis, qui deprimit: ut in ſyllabis mì & nùs. Circumflexus, qui & tollit & deprimit: ut môs. Sed corruptus pronunciandi uſus fere acutum cum circumflexo confundit.

Regula prima:

MOnoſyllaba omnia attolluntur, & quæ longa natura ſunt, circumflectuntur: ut *Lâus frâus.*

Excipe.

Tres particulæ quæ vócantur encliticæ, quod accentum præcedentis dictionis ad ſe retrahant, ac ſic legantur tanquam pars ejus eſſent. Hæ enim non ſecus atque in una dictione, adjectione ſyllabæ mutant accentum. ut,

Córpora corpóraque, ſic *hómines hominéſque.*

Virg. 3. Georg.——*Tectúmque larémque,*

Armáque, Amyclaúmq; canem, Creſſámque pharetram

Regula ſecunda.

IN Diſſyllabis penultima habet accentum. ut in *bónus rárus, pánis.*

Regula tertia

IN polyſyllabis è tribus ultimis una ſemper, attollitur, nec ultima unquam. Si in polyſyllabis penultima longa ſit, ea attollitur: ut, *Románus, ſenéſco.*

Si penultima brevis ſit, quæ eam præcedit attollitur: ut *Dóminus, Virgílius Vírgili, corpóribus corpóri.*

Hæc eſt vera accentuum ratio: cui qui plura adjiciunt, mihi videntur timuiſſe, næ hæc pars abſque magiſtri opera comprehendi poſſet, ideoque rem per ſe facilem objectis tenebris obſcurare voluiſſe. Eorum errorem vir doctiſſimus *Iulius Scaliger* ſatis luculenter in libro de cauſis Grammatices redarguit.

FINIS.

DE FIGURIS
LIBER UNDECIMUS.
FIGURÆ DEFINITIO.

ARte novata aliquâ dicendi forma figura est.
Sunt ejus species Metaplasmus, Schema, Tropusque.
Quas manifestatis vitiis reserabimus ample.

Figura est arte aliqua novata forma dicendi. Figurarum notitia est Poëtis, Oratoribusque necessaria.

Figuræ species sunt tres: Metaplasmus, Schema, Tropus.

Cæterum fuerit operæ pretium vitiorum naturam ante manifestare, ut ea à figuris separare sciamus.

De Vitiis.

Vitia orationis generalia sunt tria. Barbarum, obscurum, inordinatum. Barbaræ orationis species sunt duæ: Barbarismus, Solœcismus: Ejusmodi vitia utpote in primis vitanda declarabuntur.

Barbarus est, quisquis scribēdo, sive loquendo
Verbum corrumpit: peregrinum est Barbara lexis.

Barbarismus est unius dictionis corruptio, scribendo aut loquendo commissa, ut tollero cum duobus ll. Busiris penultima correpta. Barbara lexis est dictio peregrina: ut Guerra, bladum stuffo, fardellus, charteria, &c. Barbarismus, dicitur a Barbarus id est dissonans, quia à vera Latinitate dissonat, et dissidet. Barbarismus in prosa nomen suum retinet, apud Poetas Metaplasmus et Pathos nuncupatur. Ideo licet ex Poëtis depromantur Barbarismi exempla, ne credas ipsos locutos esse barbare sive (ut Veteres sæpius dicebant) rustice: sed intelligas Barbarismum fore si quis ita loqueretur in prosa. Itidem censendum est de Solœcismo, cui Schemati apud Poetas nomen est.

Esto Solœcismus, vitiosa oratio quævis.

Solœcismus, est impar et inconveniens compositura partium orationis: ut Acuta gladius. Salvete reverende magister. Veteres Solœcum dixerunt potius, à qua Solœcismo solœcissas, id est, incongrue loquor.

Obscuræ ignobilisque orationis species.

Obscuræ ignobilisque orationis species sunt octo: Acyrologia Pleonasmus, Perissologia, Amphibologia, Tautologia, Macrologia, Eclipsis cum Aposiopesi, Ænigma.

Improprie sumptum verbum dicatur Acyron.

Acyrologia, est impropria dictionis usurpatio: ut Spero pro timeo. Accede ad hunc ignem: id est, ad hanc meretricem. Acyrologia interpretatur impropria loquutio ab acyros, id est improprius, et logia, id est loquutio.

Omne supervacuum Pleonasmus rite vocatur.

Pleonasmus, est adjectio supervacua ad plenam significationem ut ——*sic ore loquuta est.* Vidi his oculis. Et interpretatur superabundantia à pleonazo: i. plus quam oportet facio aut dico.

Esto Perissologus tibi sermo superfluus omnis.

Perissologia, est adjectio superflua sine ulla vi rerum: ut Ibant qua poterant, qua non poterant, non ibant. Vivat Rex, et non moriatur. Transfertur Perissologia superflua locutio: a perissos, id est superfluus, et est pene eadem quæ pleonasmus.

Amphibolon dubius Romanis sermo feretur.

Amphibologia est vitio compositionis ambiguæ posita sententia ut, *Aio te Æacida Romanos vincere posse.*

Et fit ab amphibolos id est dubius,

Tautologos, verbis variis rem signat eandem.

Tautologia, est diversorum verborum aut orationum eandem rem significantium inculcatio: ut *Ipse egomet venio, exultans redeo gaudensq; revertor.* Tautologia dicitur a tautotes: i identitas

Macrologos, sermo nimiũ prolixus habetur.

Macrologia est longa sententia res non necessarias comprehendens. Virg. *Postera jam summo spargebat lumine terras, Orta dies cum primum alto se gurgite tollunt, Solis equi lucemque elatis naribus efflant.* Satis fuerat dixisse orta dies: Macrologia, traducitur longus sermo sine necessitate: a macros; id est longus.

Eclipsis, verbum. Reticentia verba subaudit.

Eclipsis unicum verbum, i. dictionem subaudit. Reticentia vero i. aposiopesis, plures dictiones supprimit. Eclipsis i. defectus seu defectio, *Terris jactatus & alto* ——deest, in. *Ter.* Quem ego si sensero, deest machinari fallaciam, et accerrime puniam.

Est Ænigma gravis nimium tibi sermo solutu.

Ænigma, est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum: mater me genuit, eadem mox gignitur ex me. Significatur enim aquam in nivem converti, & ex eadem rursus effluere *Diomedes* Mare concretum in creta ligneo in campo, ubi caro humana ossibus ludebat, quo significatur sal in cretacio salino, super mensā in quam manus talos jactabat. Ænigma dicitur ab ænittomai, id est obscure loquor.

In ordinatæ orationis species.

Inordinatæ orationis species quinque: Tapinosis, Æschrologia, Cacophaton, Cacozelia, Cacosyntheton.

Magna Tapinosis tenui sermone recludit.

Tapinosis, est humilitas magna rei, non id agente sententia quod demonstrat: apud Virgilium, *Dulichias vexasse rates*, Pro atrocissime raptasse, ac laniasse: à tapinos, id est humilis.

Æschrologus, nobis obscœna oratio fertur.

Æschrologia, est vitio compositionis inverecunda oratio, aut compositio verborum obscœnæ significationis, &c. aut obscœna pronunciatio, ab aischros, id est turpis.

Est Caco rite phaton, quicquid sonat haud bene nobis.

Cacophaton, aut cacephaton, est obscœna pronunciatio, vel in cōpositiōe, vel in uno verbo. Arrigere apud poetas obscœne capitur: ut Arrige aures Pamphile. Cacon id est malum, Phaton, dictum, hoc est male sonans dictum.

Esto Cacozelon prava affectatio nobis.

Cacozelia, est per affectationem decoris corrupta sententia: cum eo ipso dedecoretur oratio quo illam voluit author ornare : ut

Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa

Curvatura rotæ radiorum argenteus ordo, &c.]

Cacozelon, i. mala affectatio.

Haud bene compositum Cacosyntheton esto Latinis.

Cacosyntheton, est vitiosa dictionum compositio, vel indecens Scriptura: ut *Terga fatigamus hasta.* Cacosyntheton transfertur male compositum.

Dictio transformata Poetæ fit Metaplasmus.

Metaplasmus est transformatio quædam recti solitiq; sermonis in alteram speciem metri, ornatus necessitatisve causa: ut cœlicolum induperator: a meta, i. trans, & plasma, i. figmentum.

Metaplasmi species sunt quatuordecim: Prosthesis, Epenthesis, Paragoge, Aphæresis, Syncope, Ectasis, Systole, Apocope, Diæresis, Synæresis, Eclipsis, Synalœpha, Antithesis, Metathesis.

Adjice principio quidquam, sic Prosthesin edes.

Prosthesis est appositio quædam ad principium dictionis literæ vel syllabæ: ut Gnate pro nate: tetulit pro tulit: astat pro stat. Dicitur à pros, i. ad, & thesis positio, h. e. appositio.

Adjice quid medio, sic fiet Epenthesis apte.

Epenthesis est appositio quædam ad mediam dictionem literæ vel syllabæ: ut Relliquias, gemino ll, pro reliquias: alituum pro alitum. Epenthesis dicitur ab epi, & en, quæ conjuncta significant inter, & thesis positio, ut sit interpositio.

Adjice quid fini, pulchram facies Paragogen.

Paragoge est appositio quædam ad finem dictionis: ut potestur pro potest: a para, i. ad: & agoge, i. ductio, hoc est adductio.

Aufert quid capiti Vates, ut Aphæresin edat.

Aphæresis est ablatio de principio dictionis literæ vel syl: contraria Prosthesi: ut pone metum, pro depone: ab aphairo, i. aufero.

E medio quicquam tollas, ita Syncopa fiet.

Syncopa est ablatio de media dictione lit. vel syl. cōtraria Epenthesi: ut audacter, pro audaciter: a syn, i. con, & copto, incido. Est enim concisio: ut dixti, commôrat, pro dixisti, commoverat, &c.

Est

Est *Apo* nempe *cope* quicquam de fine recidens.

Apocope est ablatio de fine dictionis, literæ vel syl. contraria Paragogæ ut Achilli pro Achillis: ex apo, i. ab, & copto scindo.

Ectasis extendit tibi jure puer breviandum.

Ectasis est extensio syllabæ contra naturam verbi : ut Italia, prima producta, quæ natura alioqui corripitur. Dicitur ab ecteino id est produco. Eadem Diastole vocatur.

Producenda foret, quam Sistola corripit ipsa.

Systole est correptio syllabæ contra naturam verbi facta, contraria Ectasi: ut Aquosus orion, pro orion producto : a Systello, id est corripio.

Syllaba per binas divisa, Diæresis esto.

Diæresis est divisio unius syllabæ in duas : ut Aulaï pro aulæ : à diaireo, i. divido.

Syllaba de binis est facta Synæresis una.

Synæresis est conglutinatio duarum syllabarum in unam contraria Diæresi: ut Phæton dissyllabum pro trissyllabo: a syn, id est con, & æresis divisio, quasi divisorum conjunctio.

M, necat Eclipsis seu vocalem Synalœpha.

Ellepsis vel Eclipsis, est *m* literæ cum sua vocali ante vocalem elisio. Synalœpha est vocalis ante vocalem interemptio in diversis dictionibus. *O curva in terras animæ & cœlestium inanes.*

Eclipsis ab ec & leipo, id est deficio, & interpretatur elisio. Synalœpha, i. collisio. a Synaleipho, i. conjungo.

Antithesis fiet tibi, litera si varietur.

Antithesis, est literæ pro litera positio: ut Olli pro illi : ab anti id est pro: & thesis positio: quasi aliud pro alio positio.

Est *Meta* nempe *thesis*, si transponas elementum

Metathesis, est literarum in alium locum transformatio, nulla litera e dictione sublata : ut Euandre, Tymbre, pro Euander, Tymber: a meta, i. trans, & thesis positio, quasi transpositio.

Præpositura quidem mutata, Paralaga fiet.

Prothescon paraliaga aut parallage, est præpositionum mutatio, cum altera pro altera ponitur : ut Cui de te tantum licuit,

 pro

pro in te. Protheseon parallage transfertur præpositionum mutatio, à pro id est præ, ante, & thesis positio.

De Schemate.

Schemata dant species tibi Lexeos, & Dianœas.

Schematis species sunt duæ: Dianœas, id est mentis, vel sensus dicendi, sententiarum. Lexeos: id est, dictionis, verborum, sermonis, orationum.

Schematis autem Lexeos species multæ sunt, sed necessariæ traduntur per quas similes colligentur, Prolepsis, zeugma, Hypozeuxis, Syllepsis, Asyntheton seu Dialyton, Polysyntheton, Anadiplosis, Anaphora, Epanalepsis, Epizeuxis, Paronomasia, Polyptoton, Hyrmos, Climax.

Schema transfertur cultus, figura, habitus. Dianœa, id est, sententia, Lexis, dictio.

Per partes referat totum, aut post facta Prolepsis.

Prolepsis est presumptio rerum ordine secutarum, ~~vel~~ tum numerus antè verbo redditur, quam personæ definiantur: ut

Interea Reges, ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, &c.
——— bigis it Turnus in albis,
Tum pater Æneas, Romanæ stirpis origo,
Et juxta Ascanius magnæ spes altera Romæ,
Procedunt castris, &c.

Et Dicitur prolepsis, a pro, id est ante, & lepsis sumptio.

Verbo uno plureis sensus per zeugma recludo

Zeugma est unius verbi conclusio, diversis clausulis apte conjuncta: ut adversatur libidini castitas, avaritiæ, liberalitas, mediocritati luxuria, modestiæ superbia, strenuitati acedia. Zeugma interpretatur adjunctio, a zeugnyo jungo.

Jungit Hypozeuxis sua rebus verba quibusq;.

Hypozeuxis, est figura zeugmati contraria, ubi suum cuique clausulæ redditur verbum. Virg. *Regem adit, & regi memorat nomenque, genusque, Quidque petat, quibus ipse ferat.* ——

Verbo

Verbo uno varia est Syllepsis clausula nexa.

Syllepsis est diversarum clausularum per unum verbum conglutinata conceptio. veluti. Virg. *Hic illius arma, hic currus fuit.* A syn, i con & lepsis captio : ut sit conceptio.

Copula supprimitur, quo fiat Asyntheton apte.

Asyntheton, est oratio sine conjunctionibus necessario subauditis: ut Dum ætas, metus, magister prohibebant, à privativa particula: a sine, syn, id est con: & theton id est positum, quasi incompositum.

Copula multiplicata facit Polysyntheton usq;

Polysyntheton est oratio multis nexa coniunctionibus. Virg.

Athamasque, Thoasq; Pelidesq; Neoptolemus.
Primusq; Machaon. ———

A poly, i. multum, & syntheton, i. compositum, quasi multipliciter compositum.

Est Anadyplosis repetunt ubi carmina finem.

Anadiplosis, est versus finis in principio alterius repetitio: ut

— *sequitur pulcherrimus Astur,*
Astur equo fidens, &c.

Ab ana id est re, iterum, & diplosis duplicatio.

Principium fit idem nonnunquam versibus apte.

Anaphora, est relatio verbi eiusdem, aut similis per principia complurium versuum: ut,

Nate mea vires mea magna potentia solus.
Nate patris summi, &c.

Ab ana i. re iterum, & phora latio.

Principio & fini reperitur versus eodem.

Epanelepsis, est cum eadem dictio & principium versus, & clausulam tenet. ut.

Multa super Priamo rogitans super Hectore multa.

Et interpretatur reacceptio sive replicatio : ab epi & ana quæ coniuncta significant re iterum, & lepsis acceptio.

Dictio format Epizeuxin cum vi geminata.

Epizeuxis est ejusdem dictionis sine medio geminatio cum impetu pronunciationis: ut *Meme adsum qui feci, in me convertite ferrum, O Rutuli, &c.* Interpretatur coniunctio aut combinatio.

In simili verbo ludit quandoque Poeta.

Paronomasia est veluti quædam denominatio, vel quoties aliud nomen efficitur de alio: ut Næ isthæc inceptio, est amentium haud amantium: à para, i. iuxta & onomasis denominatio.

Mobile cuique suum fixo connectitur apte.

Schesis onomaton est cum singulis nominibus epitheta connectuntur. *Marsa manus, Peligna cohors, festina virum vis:* Componitur ex nominativo schesis, i. habitus, & genitivo onomaton, i. nominum, quasi habitus, vel habitudo nominum.

Principiis eadem est Paromœon, litera multis.

Paromœon est quando ab eisdem literis diversæ dictiones sumunt initiū: ut *Machina multa minax minatur maxima muris* Paromœon, i. simile: a para i iuxta. & homoios similis.

Verborum similis sit finis Homœoteleuton.

Homœoteleuton, est quum simili modo plurimæ dictiones finiuntur: ut *Bella horrida bella.* Dicitur ab omoios, i. similis, & teleuton, i. finitum.

Casus Homœoptoton erit similis tibi multus.

Homœoptoton est oratio uno similique casu compacta, & excurrens in eosdem & similes casus. Ennius, mœrentes, flentes: lacrymantes ac miserantes: ab omoios i. similis, & ptosis casus.

Bella polyptoton varii sit clausula casus.

Polyptoton, est oratio casuum varietate distincta, aut clausula varios casus retinens:

Littora littoribus contraria, fluctibus undas.

Et dicitur a poly, id est multus, & ptosis casus.

Sermonis series prælonga vocabitur Hyrmos.

Hyrmos, est series aut constructio orationis continuæ, tenorem suum in multos versus protendens. Virg.

Principio cœlum ac terras, camposque liquentes,

Lucentemque

Lucentemque globum Lunæ Titaniaque astra.
Et dicitur Hyrmos, quasi syrmos, i. tractus, à syro, i. traho.

E verbo in verbum Climax it pulchra figura.

Climax, est de verbo in verbum gradatio, quæ dicta repetit, & priusquam ad aliud descendat in prioribus resistit: ut Aphricano virtutem industria, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit. Interpretatur scala vel gradatio.

De Tropis.

Vertit ad improprium Tropus omnia significatum.

Tropus, est verbi vel sermonis à propria significatione in aliam cum virtute mutatio: ut Vulpes pro astuto. Bacchus pro vino. Dicitur à trope, i. versio vel mutatio.

Tropi species sunt tredecim: Metaphora, Catachresis, Metalepsis, Metonymia, Antonomasia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia, Periphrasis, Hyperbaton, Hyperbole, Allegoria, Homeosis.

Propter rem similem pro verbis verba repones.

Metaphora est rerum verborumque per similitudinem translatio: ut *rident prata.* a metaphorein, i. transferre.

Esto Catachresis bona vocis abusio nobis.

Catachresis est usurpatio nominis alieni: ut parricidam matris quoque aut fratris interfectorem dicimus: a cata, i. contra, & chesis i. usus, quasi contra usum.

At Metalepsis erit transumptio facta gradatim

Metalepsis, transumptio gradatim facta, cum dictio aliud à sua propria significatione ex his quæ præcesserunt denotat: ut

Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.

Post aliquot aristas, ergo post segetes, & sic æstates, & deinde post aliquot annos: a meta, i. trans & lepsis sumptio vel acceptio.

Dico Metonymiã, *Bacchum bibo, Vina coronant*

Metonymia est nominum transmutatio quoties pro inventore inventum, pro continente contentum, pro efficiente effectum, pro possesso possessorem, aut contra capimus. Metonymia transfertur nominis transmutatio: a meta, i. trans, onoma, i. nomen.

Appellativum proprii vice ſæpe locatur.

Antonomaſia eſt vocabulum quod ſine nomine poſitum proprio ejus loco fungitur: ut Magnanimus Anchiſiades, pro Ænea. Saturnia pro Junone, transfertur pronominatio aut pronomen: ab anti id eſt pro, & onoma. id eſt nomen.

Exornat carmen ſixo bene mobile quadrans.

Epitheton, eſt appoſitum nomini adjectivum, perpetuam ferme naturam rei indicans: ut Alma Ceres, pulchra Venus, Triſtia bella: ab epi, i ad & theton poſitum quaſi appoſitum.

Cum pars pro toto contrave, Synecdoche habetur.

Synecdoche eſt figura cum à parte totum intelligitur, aut contra: numeruſque pro numero ſumitur: ut

Da requiem puppi veniet cum frigidus annus.

Pro navi & hyeme. Interpretatur comprehenſio.

Sæpe ſonus cauſam fingendi nomina præſtat.

Onomatopœia, eſt dictionis ex ſono confictio: ut Mugio, pipio, hinnio: ab onoma, id eſt nomen, & poieo, id eſt fingo: Unde eſt nominis fictio.

Rem circumloquimur fit quando Periphraſis apte

Periphraſis eſt circumlocutio quædam cum id quod uno aut paucioribus verbis dici poteſt, pluribus explicatur, Virg.

Et jam prima novo ſpargebat lumine terras,
Tithoni croceum linquens aurora cubile.

Id eſt dies oriebatur, dicitur a peri, id eſt circum, & phraſis, locutio ut ſit circumlocutio.

Valde turbatus vocum ſit Hyperbaton ordo.

Hyperbaton eſt tranſcenſio quædam verborum ordinem perturbans. Virg. Æn: 12. 161.

Interea reges (ingenti mole Latinus
Quadriiugo vehitur curru cui tempora circum
Aurati bis ſex radii fulgentia cingunt:
Solis avi ſpecimen: bigis it Turnus in albis.

Bina

Bina manu lato crispans hastilia ferro.
Hinc pater Æneas Romanæ stirpis origo,
Sydereo flagrans clypeo, & cœlestibus armis,
Et juxta Ascanius magna spes altera Romæ)
Procedunt castris, ————

Hyperbaton, verbi transgressio, interpretatur, ab hyperbaino, id est transcendo. Cujus species sunt quinque: Hysterologia, sive Hysteron Proteron, Anastrophe, Parenthesis, Synchysis, Tmesis.

Hysteron est proteron, postponas si ante locanda.

Hysteron proteron est sententiæ cum verbo ordo mutatus.
Virg. *Et torrere parant flammis & frangere saxo.*
Prius enim frangunt saxo quam torrent. Hysteron, id est ultimum vel postremum. Proteron, id est prius. Hysterologia, præpostera locutio.

Ordo inversus erit tibi Anastropha præposituræ.

Anastropha est verborum tantum ordo præposterus: ut Italiam contra: maria omnia circum. Anastrophe est reversio vel inversio ab anastrepho.

Interjecta parenthesis est sententia quævis:

Parenthesis est interpositio diversæ sententiæ: ut
Æneas (neque enim patrius consistere mentem
Passus amor) rapidum ad naves præmittit Achatem.
Interpretatur interpositio.

Synchysis est prorsum vocum, aut confusio sensus.

Synchysis est hyperbaton obscurum, & omni parte confusum: ut *Tres notus abreptos in saxa latentia torquet.*
Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus aras.
Synchysis est confusio: a syn, id est con, & chysis fusio.

Quoquam interposito per Tmesin verbula scindo.

Tmesis est unius compositi vel simplicis sectio, una dictione vel

vel pluribus interjectis: veluti,

Est Borea regio septem subjecta Trioni

Tmesis dissyllaba dictio est, idem significans quod sectio: a temno i. scindo. Eadem vocatur Diacope, i. intercisio.

Excessus fidei manifestus Hyperbola fertur.

Hyperbole est oratio excedens fidem, augendi vel minuendi causa: Augendi, ut Nive candidior: Minuendi, ut vix ossibus hærent: ab hyper, i. super, & bole vel bolos, i jactus.

Dic Allegoriam, sensu si verba repugnent.

Allegoria est tropus quo aliud significatur, aliud dicitur, & ita verba sensu, i. sensui repugnant. Virg. 2: Georg:

Sed nos immensum spacio confecimus æquor,
Et jam tempus equûm fumantia solvere colla.

Id est, quæ tractanda fuerunt, affatim explicuimus. Dicitur ab allo & agoreuo, i. ab aliud agendo,

Illudens sermo recte Ironia feretur.

Ironia, i. dissimulatio aut illusio, qua contraria ostenduntur sensui, quam verba præ se ferunt: ut

Egregiam vero laudem, & spolia ampla refertis,
Tuque puerque tuus. &c. Et dicitur ab eironeuomai, quod est dissimulo, & cavillatorie decipio.

Antiphrasis verbum fit per contraria dictum.

Antiphrasis est unius verbi Ironia: ut bellum, quod minime bellum: sic & lucus quod minime luceat. Antiphrasis est per contrarium locutio: ab anti i. contra, & phrasis locutio.

At Charientismos tibi molliet aspera dictu.

Charientismos est tropus qua dura dictu gratius proferuntur: ut Si interroganti Num me quæsivit quisquam. Respondebis, bona fortuna, i. nemo. Charientismos, i. gratificatio & urbanitas.

Sermo procul notus, festiva parœmia fertur.

Parœmia, est accommodatum rebus & temporibus proverbium: ut *Lupus est in fabula*, i. adest is cujus in præsentia loqui vetamur: a para, i. juxta, & oimia, i. cantus vel cantilena, quasi juxta omnium cantilenam.

Sarcasmos nobis hostilis risio habetur.

Sarcasmos, est plena odio atq; hostilis derisio, ut Pyrrhus ad Priamum, ——— *Referes ergo hac & nuntius ibis.*

Pelidæ genitori, illi mea tristia facta,
Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Simplicitas Asteismos erit, si rustica desit.

Asteismos est tropus multiplex, numerosæque virtutis. Nam est quicquid rustica simplicitate caret, & faceta satis urbanitate exprimitur: ut apud Virgilium in Bucol.

Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi,
Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos.

Dicitur ab Asteios, i. urbanus.

Nota parum demonstrat Homœosis mage notis.

Homœosis, est rei minus notæ per similitudinem ejus, quæ magis nota est demonstratio. Cujus species tres sequuntur. Icon Parabola, Paradigma: ab omoios, i. similis.

Est Icon quoties formæ bene confero formam

Icon, est personarum inter se, vel eorum quæ personis accidunt comparatio: *Os humerosque Deo similis.* Icon iconis, i. imago vel similitudo.

Iure disertus erit quisquis rem comparat apte.

Parabola est rerum genere dissimilium comparatio: ut,

Qualis mugitus fugit cum saucius aras
Taurus: & incertam excussit cervice securim.

Parabola dicitur adjectio: a para, i. juxta, & bole jactus, ballo jacio: ut sit adjecta cuique rei comparatio.

Exemplum facti vel dicti sit Paradigma.

Paradigma est exempli hortantis vel dehortantis enarratio. Hortantis. *Antenor potuit mediis elapsus Achivis,*

Illyricos penetrare sinus, &c. Dehortantis.

At non sic Phrygius penetrat Lacedæmona pastor
Ledæamque Helenam Trojanas vexit ad urbes

Paradigma est exemplum: Paradiknyo, i. exemplifico: a par, i. juxta, & digma id est signum.

Miscellan

Miscellanea reliquarum figurarum declaratio.

Multa figurarum descriptio nomina sumit.

Figurarum descriptiones variis e rebus varia sortiuntur nomina: ut descriptio Temporis, Chronologia, Loci, Topographia, Natalis, Genethliacon, pugnæ: ut Monomachia, duorum singulare certamen: Naumachia, pugna navalis.

Invenies versum repetitum sæpe decenter.

Epimone est ejusdem versus frequens repetitio. Virg.

Incipe Manalios mecum mea tibia versus.

Intercalaris versus dicitur. interpretatur perseverantia & insistentia: ab epimonos: id est constanter.

Respondere solent scriptores objiciendis.

Anthypophora est ad objicienda responsio: ut

Sum pius, heu doleo, nam mihi sæpe nocet.

Posset quæri, Cur doles te pium esse? Huic tacitæ quæstioni sic occurritur, nam mihi sæpe nocet. Anthypophora est solutio, Hypophora namque objectio dicitur: ab anti, id est contra & hypophora quasi contra objectionem.

Quas tibi declarat Syntaxis non repetemus.

De appositione, evocatione; conceptione, prolepsi, zeugmate antiptosi, synthesi, & synecdoche, &c. quæ in Syntaxi dicta sunt. haud operæpretium fuerit hic repetere itaque illis supersedendum censeo.

Rem nimis ut notam ferimus nos sæpe tacere.

Parasiopesis est quum aliud nos reticere dicimus, utpote omnibus notum: ut cum suspicionem excitare majorem reticendo possumus: quale est illud in præsentia judices, iniussu populi, quæ inprobissime gesserit reticebo. Dicitur à para, id est apud, ad, præter, & siope id est silentium.

Fingere personam res est percrebra poetæ.

Prosopopœia est personæ fictio, quoties inanimatum ad animatum loquitur, aut contra, animatum ad inanimatum. Ovid.

Parve nec invideo sine me liber ibis in urbem.

F apud eundem in Metamorph. ubi terra loquitur, dicitur à prosopon: id est persona, & poio, i, facio vel fingo.

Lau-

Laudatur verbi repetitio facta decenter.

Epanodos est cum decore dictionis repetitio, sive regressio plerunque cum negatione, & interdum sine ea fit: Principatus bonus est, &c. Non bonus autem qui in tyrannidem convertitur. Fit ex epi & ana, quæ conjuncta iterum vel retro indicant, & odos via, quasi in priorem viam regressio.

Virtutum vitiis interdum nomina dantur.

Paradiastole est cum rem nostram dilatamus per interpretationes: ut, Cum astutum sapientem vocamus, prodigum liberalem, temerarium fortem. Componitur ex para, id est juxta, & diastole, id est dilatatio.

Hendyaden facies solvens in mobile fixum.

Hendyadis est figura cum resolvitur substantivum in adjectivum: ut, —— *Chalybem frænosq; momordit*, pro chalybeos frænos,
——— *Pateris libamus & auro*, aureis pateris,
Ab en, id est unum: & dia, id est per: & dyo, id est duo, quando unum per duo dicitur.

Quando pati quod agit fero, contrave Hypallage habetur.

Hypallage est figura, cum verbum per diversum intelligitur, quum quo patimur, agere dicimur, aut contra ut, Trade rati ventos: pro trade ratem ventis. Ex hypo, id est sub: & allage id est mutatio.

Liptote erit quoties plus significans minus aio.

Liptote figura est qua minus dicimus quam significamus: ut Haud parum doctus, i. multum: a leipomai, i. deficio.

Antitheton fiet quoties contraria nectes.

Antitheton est figura qua contraria contrariis opponuntur: ut
Frigida pugnabant calidis humentia siccis,
Mollia cum duris.
Antitheton, i. contra positum: ab anti, contra, & theton positum

Questio Erotema est inter numerata figuras.

Erotema est interrogatio: ut

Quis furor? O Cives! Quæ tanta licentia ferri?

Ab Erotao, id est interrogo.

Dicta prius declarat Epexegesis aperte.

Epexegesis, est ante dictorum expositio vel declaratio: ut

Tolle fuga Turnum, atque instantibus eripe fatis:

Dicitur ab epi, i. supra, & exegesis, i. expositio.

Emphasis est sensus major quã verba recludant

Emphasis, est figura altiorem præbens intellectum, quam verba ipsa declarant: ut *Semper ego auditor tantum?* &c.

In *ego* est Emphasis apud Iuvenalem. Emphasis interpretatur significatio: ab Emphaino, id est demonstro.

Quod nihil ad sensũ facit, esto Parelcon ubiq;.

Parelcon, est dictionis aut syllabæ nihil ad sensum facientis adjectio: ut *Adesdum, paucis te volo. Dum* parelcon est, syllabica adjectio Dicitur a parelco, i. produco.

Ob pulchram vocem quid factum, Euphonia fertur.

Euphonia, est mutatio quædam venustioris gratia soni: ut redeo pro reeo: ab eu, i. bene, & phone vox, quasi bona vox.

Versus ad absentẽ, dicetur Apostropha sermo.

Apostrophe est ad absentem sermonis conversio: ut *Te nunc appello Aphricane,* &c. ab Apostrepho, i. averto

Dic Alloeothetã contra artem quid variatum

Alloeotheta est accidentium contra artem mutatio: ut

Pars in frustra secant, &c.

Continet enim sub se Antiptosin, Synthesin, & plures alias figuras. Et interpretatur aliter posita: ab alloios, id est alius & varius, & theton, i. positum, thesis, positio.

FINIS.

... this Calendar.

I Have thought good (Christian Reader) for thy better understanding of this Calendar, to set down the order thereof. And first, as you may perceive, there are foure columes in every Moneth: In the first are contained the dayes of every moneth: In the second the Golden number: In the third the Epact, houre and minute of the change of the Moon, answering to the Golden number of that year: In the fourth the Sunday Letter. Where the letter o is set down, it sheweth the first houre of the day before noone; that is, one after mid-night; and the first houre after noone to be begun, but not ended Now knowing the day of the Moneth, you may easily find all the rest correspondent thereunto. As for the change of the Moone, look in every Moneth where you finde your Golden number of that year, thereafter followeth the Epact houre and minute of the change: and b if it be before noone, and a if it be after noone: As for example, in the year 1643, the Golden number is 10, seek in January, and ye shall finde it upon the 10 day, and immediatly therafter 5 houres 38 minutes before noon: And so of all the rest.

If

... ther mercies, for Jesus Christ thy Sons sake, that as thou hast caused the light of thy word clearly to shine amongst us and as thou hast plainly instructed us by the external ministery in the right way of our salvation, so it would please thee inwardly to move our dull hearts, and by the power of thy holy Spirit, that thou wilt write and seal in them that holy fear and reverence, which thou requirest of thy chosen children; and that faithfull obedience to thine holy will, together with the feeling and sense, that our sins are fully purged, and freely remitted by that onely Sacrifice, which onely by it self is acceptable unto thee: to wit, the obedience, death, and mediation of thine onely Son our soveraigne Lord, onely Pastor, Mediator, and high Priest our Lord Jesus Christ To whom with thee, O Father, and the holy Ghost, be all honour and glory, world without end, Amen.